

УДК 368

ПРУДЕНЦІЙНИЙ НАГЛЯД НА СТРАХОВОМУ РИНКУ: ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Слободянюк О.В.

Одеський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

Доведено, що особливості діяльності страховиків, як фінансових посередників, обумовлюють необхідність пруденційного нагляду на двох рівнях: макроекономічному – з метою підтримки стабільності фінансової системи і зниження системних ризиків; мікроекономічному – регулювання діяльності страхових компаній на індивідуальній основі. Показано, що Європейським співтовариством на сьогодні створено еталон регулювання страхового ринку за такими напрямками: страхові послуги, страхове посередництво, страховий нагляд, захист прав споживачів, ліквідація страхових компаній та їх платоспроможність. Зроблено висновок, що основними досягненнями України на шляху євроінтеграції у сфері пруденційного нагляду на страховому ринку слід визнати: прийняття програмних документів на рівні національного регулятора, започаткування розрахунку пруденційних нормативів на основі Директиви ЄС щодо капіталу, проведення стрес-тестування діяльності страхових компаній. Доведено, що подальше удосконалення пруденційного нагляду на страховому ринку України пов'язано з розмежуванням його інструментів на макро- і мікрорівнях, налагодженням ефективних комунікацій між національним регулятором і актуаріями, а також посиленням захисту прав споживачів страхових послуг.

Ключові слова: пруденційний нагляд, страховий ринок, європейська практика, вітчизняний досвід, регулятор, споживачі страхових послуг.

Постановка проблеми. Розходження між загальнонаціональним регулюванням умов діяльності страхових організацій та міжнародною природою страхування обумовив формування інтеграційних напрямів у законодавстві, які регламентують страхову діяльність у країнах ЄС [1, с. 15]. В умовах підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС актуальним є вивчення європейського досвіду регулювання страхового ринку. Особливості діяльності страховиків як фінансових посередників, інверсний виробничий цикл, коли послуга може бути надана через багато років після її оплати, неможливість для пересічного клієнта здійснювати ефективний моніторинг фінансового стану та діяльності страхових компаній обумовлюють необхідність пруденційного нагляду. Удосконалення державного регулювання, що спрямоване на підвищення ефективності функціонування страхового ринку, передбачає реформування органу страхового нагляду на засадах прозорості, об'єктивності і не ангажованості, а також незалежності від тимчасового політичного впливу влади (опозиції) та учасників страхового ринку [2, с. 49].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання пруденційного регулювання фінансо-

вих ринків знаходяться у центрі уваги багатьох вчених. Зокрема, Балдич Н. робить акцент на інституційних основах європейської системи нагляду [3]. У працях Адамик Б., Коваленко В. досліджуються проблемні питання нагляду та регулювання банківської діяльності [4-6]. Ачкасовою С. проведено оцінку стресостійкості страхових компаній у контексті їх пруденційного регулювання [7]. У статтях Залєтова О. порушуються питання регуляторного захоплення і макропруденційного нагляду на страховому ринку [2; 8].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Високо оцінюючи науковий доробок указаних авторів, слід визнати недостатню увагу до питань проведення пруденційного нагляду на страховому ринку на різних економічних рівнях. Важливим є узагальнення європейської практики регулювання страхового ринку та оцінка вітчизняного досвіду на предмет відповідності вимогам євроінтеграції.

Мета статті – узагальнення пруденційних правил та процедур на європейських страхових ринках із метою адаптації до вітчизняної нагальної практики.

Виклад основного матеріалу. Основним міжнародним документом, що регламентує пруденційний нагляд, є Директива Європейського Парламенту та Ради № 2009/138/ЄС від 25 листопада 2009 року, щодо заснування та здійснення діяльності зі страхування та перестрахування (Solvency II). Основний акцент полягає в тому, що максимальна гармонізація процедур пруденційного нагляду у рамках всього Співтовариства є вкрай необхідною [9]. З 1 січня 2011 р. в Європейському Союзі набула чинності нова структура органів регулювання і нагляду, що базується на двох основних принципах [4, с. 98]: макропруденційному нагляді – його основою є аналіз макроекономічних показників з метою підтримки стабільності фінансової системи Євросоюзу в цілому, зниження системних ризиків; мікропруденційному нагляді – полягає у регулюванні діяльності фінансових установ на індивідуальній основі.

Європейський орган зі страхування та пенсійних фондів CEIOPS (Committee of European Insurance and Occupational Pension Supervisors) створений для покращення функціонування внутрішнього ринку, включаючи, зокрема, належне та ефективне регулювання та нагляд; забезпечення стабільного, прозорого, ефективного та належного функціонування фінансових ринків; посилення міжнародної координації у сфері нагляду за діяльністю страховиків та пенсійних фондів; попередження регуляторного арбітражу та вирівнювання конкурентних умов у різних юрисдикціях; забезпечення належного регулювання і нагляду за ризиками у сфері страхування, перестрахування та недержавного пенсійного забезпечення; захист прав споживачів фінансових послуг у цій сфері [3, с. 149].

Сьогодні європейське страхове законодавство спирається на ряд директив ЄС щодо регулювання страхової діяльності.

Перша директива з особистого і неособистого страхування (73/239/ЄС і 79/267/ЄС) передбачає правила, рекомендовані для всіх країн-членів ЄС.

Друга директива з особистого і неособистого страхування (88/357/ЄС) передбачає введення свободи просування страхових послуг на території інших країн членів ЄС, необхідність контролю за страхуванням великих ризиків, який має здійснювати країна, що просуває страхову послугу.

Третя директива (92/96/ЄС) передбачає ряд таких правил:

1. Правило про передачу, поширення страхового портфеля і окремих страхових ризиків. Воно передбачає поділ і деяке пересікання обов'язків між органами нагляду, зокрема, – щодо контролю масових ризиків, який має здійснюватися країною, що випускає поліс.

2. Правило єдиної ліцензії. Ліцензія, видана однією із країн – членів ЄС, дійсна для всіх країн ЄС. Будь-яка дочірня страхова компанія самостійно одержує ліцензію, у той час як філія і представництво користуються ліцензією, отриманою від головної організації. Для отримання первинної ліцензії при створенні страхової компанії необхідно виконувати вимоги щодо порядності власників і членів компанії, які не повинні мати кримінального минулого, знаходитися під судом тощо. Ця вимога пред'являється до влас-

ників і членів товариства, доля яких у бізнесі складає не менше 10%.

3. Правило заборони дрібної опіки по попередньому і систематичному узгодженню умов поліса, тарифів і математичної бази з боку регулювальних органів (нагляду). Відповідно до першої директиви страхова компанія повинна була надавати всю зазначену інформацію в обов'язковому порядку. Введення ж третьої директиви означає, що органи нагляду мають право вимагати відповідної інформації лише у разі виявлених порушень. У цьому випадку вони можуть заборонити діючі тарифи, відкликати ліцензії тощо.

4. Правило про дотримання принципу належної якості наданої послуги. Національні правила не повинні бути дискримінаційними, вони мають бути достатніми, тобто не повторювати спільних для співтовариства правил, або змінювати ті, що вже прийнято ЄС. При цьому мета і засоби їх досягнення мають відповідати одне одному. У разі невиконання цього принципу передбачається введення санкцій.

5. Правило про координацію технічних резервів означає дотримання наступних вимог: за зобов'язаннями – визначення переліку технічних резервів та їх розрахунок повинні відбуватися відповідно до директиви за річним бухгалтерським звітом і консолідованим звітом страхових компаній; за активами – вибір напрямів і обсягів розміщення активів, що покривають технічні резерви, має здійснюватися відповідно до запропонованих рекомендацій. При недотриманні правил по технічних резервах директива додатково передбачає санкції.

6. Правило про якість і зміст інформації, наданої страховальнику по особистому страхуванню, містить вимогу про те, щоби надана інформація була достатньою, зрозумілою і порівнянною для різних країн – членів ЄС.

Директива 2002/92/ЄС визначає правові засади страхового посередництва. Страхові і перестрахові посередники мають бути зареєстровані компетентними органами Держави-учасника по місцю їх проживання або знаходження головного офісу, за умови, що вони строго відповідають професійним вимогам відносно їх компетентності, хорошої репутації, покриття професійної відповідальності і фінансових можливостей. Така реєстрація повинна дозволяти страховим і перестраховальним посередникам здійснювати діяльність в інших Державах-учасниках відповідно до принципів свободи установи і свободи надання послуг, за умови, що між компетентними органами була проведена відповідна процедура по повідомленню. Необхідно приймати відповідні санкції проти осіб, що здійснюють страхове посередництво без реєстрації, проти страхових або перестраховальних організацій, незареєстрованих посередників, що користуються послугами, і проти посередників, не виконуючих національні нормативно-правові акти, прийняті відповідно до цієї Директиви.

Особлива увага в директивах ЄС приділяється організації страхового нагляду. До мінімальних вимог, пропонованих до національних органів нагляду за страховою діяльністю, належать: здійснення нагляду за фінансовою діяльністю компанії і, в першу чергу, – за платоспроможністю і

розміщенням активів страхових організацій; розробка надійних адміністративних і облікових процедур контролю діяльності страхових організацій, а також механізмів внутрішнього контролю, що відповідають типу страхової компанії (її розміру, видам страхової діяльності тощо). У центрі уваги органу страхового нагляду має знаходитися аналіз платоспроможності страхової компанії, що містить оцінку ризиків, пов'язаних з активами; аналіз актуального ризику; аналіз співвідношення активів прийнятих зобов'язаннях щодо відповідності між розміщенням активів, з одного боку, і прийнятими зобов'язаннями – з іншого (по валюті, термінах тощо); узгодження між валютою, в якій приймається ризик на страхування, і валютою, в якій страховик виконує свої зобов'язання; аналіз ефективності і прибутковості.

На додаток до положень Директив 73/239/ЄС і 79/267/ЄС, які встановлюють правила здійснення нагляду за діяльністю страхових організацій, Директива 98/78/ЄС встановлює вимоги щодо додаткового нагляду за діяльністю страхових організацій у складі страхової групи. Держави-учасники ЄС зобов'язані забезпечити нагляд за діяльністю будь-якої страхової організації, яка є організацією, що бере участь, принаймні, в одній страховій організації, перестраховальній організації або страховій організації держави, що не є учасником ЄС. Директива 2001/17/ЄС визначає порядок реорганізації і припинення діяльності страхових організацій.

Ряд Директив ЄС присвячені захисту прав споживачів страхових послуг: 93/13/ЄС – про несправедливі умови в споживчих договорах, 97/7/ЄС – про захист споживачів у зв'язку з контрактами, що укладаються на відстані, 2002/65/ЄС – про дистанційний маркетинг споживчих фінансових послуг. З метою забезпечення стабільного стану національної економіки, ефективного захисту споживача страхових послуг органи страхового нагляду здійснюють фінансовий аналіз страхового ринку своєї країни, що містить: дослідження макроекономічних ринкових тенденцій, тенденцій змін у законодавчій базі, демографічній статистиці, аналіз конкуренції, оцінку технічного поліпшення у страховому бізнесі; дослідження фінансового стану окремих страхових компаній: аналіз річних звітів, достатності капіталу, диверсифікованості ризиків, оцінку ринкових ризиків, платоспроможності, ефективності і прибутковості діяльності.

Україна має поступово приєднуватися до розглянутих Директив і адаптувати своє законодавство, що регулює страховий ринок, до вимог ЄС. У цьому контексті важливе значення для євроінтеграційних процесів України має прийняття Концепції запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами та Програми розвитку системи пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами [10]. У цьому нормативно-правовому акті пруденційний нагляд на страховому ринку визначено як систему наглядових процедур за дотриманням страховиком пруденційних правил, яка дозволяє зменшити наглядове навантаження на страхові установи, діяльність яких не несе загрози невиконання зобов'язань перед існуючими клієнтами, і посилити наглядові зусилля за уста-

новами, діяльність яких є чи може бути загрозою для виконання таких зобов'язань. Пруденційні правила – кількісні та якісні показники, нормативи та вимоги щодо ліквідності, капіталу та платоспроможності, прибутковості та якості активів, ризиковості операцій, якості систем управління та управлінського персоналу, додержання правил надання страхових послуг тощо.

Відповідно до принципів Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю (принципи IAIS) пруденційність передбачає підтримання належного рівня капіталу та наявність ефективної системи управління ризиками. При здійсненні пруденційного нагляду Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України (Нацкомфінпослуг) контролює на страховому ринку: належний рівень статутного фонду та інших резервних фондів; дотримання відповідного рівня чистих активів та вимогу щодо їх розрахунку на підставі справедливої вартості активів; перевищення фактичного запасу платоспроможності над розрахунковим нормативним (маржа платоспроможності); розміщення коштів страхових резервів в активи визначених категорій, що відповідають вимогам якості та диверсифікації; правильність застосування методики розрахунку всіх видів страхових резервів відповідно до облікової політики страхової компанії; максимальний розмір ризику, який може утримувати страховик щодо одного об'єкту страхування (власне утримання); належний рівень фінансової стійкості (надійності) перестраховиків шляхом встановлення вимог до наявності відповідного рейтингу, присвоєного міжнародними рейтинговими агентствами.

У процесі пруденційного нагляду Нацкомфінпослуг проводить оцінку реалістичності бізнес-плану та здійснює моніторинг значних відхилень запланованих показників від показників діяльності. За допомогою тестів раннього попередження виокремлюються проблемні компанії для детального фінансового аналізу та своєчасного виявлення ризику настання неплатоспроможності. Тести включають коефіцієнтний аналіз ключових ризиків діяльності страховиків. Задля отримання ефективних та інформативних результатів тестів раннього попередження необхідно передумовою є створення комплексної інформаційної системи (бази даних) з профілями компаній, в якій зберігатиметься вся інформація щодо діяльності страхових компаній, їх фінансової звітності, а також скарг та будь-яких застосованих заходів впливу. В результаті аналізу інформації зазначеної бази даних створюватимуться «Ризик-профілі» страхових компаній, які складаються з кількох модулів ризику (фінансовий ризик, ризик андеррайтингу, ринковий ризик тощо), а модулі ризику складатимуться з кількох елементів ризику. Для забезпечення актуальності інформація в базі даних має періодично оновлюватися. Дані «Ризик-профілю» далі агрегуються в інтегральну оцінку ризику компанії, на базі якої керівництвом Нацкомфінпослуг приймає рішення щодо посилення нагляду за групою компаній з найвищим ступенем ризику.

Відповідно до вимог Solvency II (Minimum Capital Requirement (MCR), Solvency Capital Requirement (SCR)) розраховуються граничні

розміри наявного регулятивного капіталу для реагування регулятора. Якщо розмір наявного регулятивного капіталу перевищує чи дорівнює першому рівню, Нацкомфінпослуг не здійснює додаткового втручання, що є певною мірою захистом страховика від «невідповідного» втручання регулятора. Зменшення розміру наявного регулятивного капіталу нижче першого рівня, але не нижче другого рівня, призводить до втручання Нацкомфінпослуг у вигляді надання страховику відповідних рекомендацій. Зменшення розміру наявного регулятивного капіталу нижче другого рівня призводить до застосування Нацкомфінпослуг заходів впливу, при цьому всі зусилля Нацкомфінпослуг направлені на захист інтересів споживачів фінансових послуг, незважаючи на наявні чи можливі втрати власників фінансової установи, її керівництва та персоналу.

Важливим інструментом пруденційного нагляду є аналіз результатів стрес-тестування. За допомогою цього інструменту Нацкомфінпослуг може проаналізувати вплив різних сценаріїв на фінансове становище компаній. У рамках систем управління ризиками необхідно встановити вимоги щодо регулярного проведення стрес-тестування страховиками та розкриття Нацкомфінпослуг інформації щодо ключових ризиків та результатів проведених стрес-тестів.

Удосконалення державного регулювання та нагляду за страховою діяльністю в Україні доцільно проводити за двома напрямками: змістовні новації, що розглядають економічну природу регулювання та організаційно-управлінські новації, які повинні підвищити якість державного інституту регулювання [8, с. 69]. До змістовних новацій відносимо: введення макропруденційного нагляду, за допомогою якого Нацкомфінпослуг повинен підтримувати системну стабільність страхового ринку в цілому, а не окремих страховиків; контрициклічне регулювання, що націлене на згладжування негативних наслідків зміни страхової місткості. У якості суб'єкту організаційно-управлінської новації може виступити адміністративна реформа системи державного регулювання та нагляду за страховою діяльністю, яка необхідна для інституціональної підтримки переходу Нацкомфінпослуг на змістовний макропруденційний нагляд та регулювання.

З метою підвищення ефективності системи регулювання і нагляду на страховому ринку України, доцільно поетапно трансформувати інституційну основу регулювання діяльності страховиків у напрямку виокремлення макропруденційного і мікропруденційного регулювання. Завданням макропруденційного нагляду має бути забезпечення стабільності страхового сектору загалом, а також зниження системних ризиків на основі аналізу макроекономічних показників [5, с. 9]. У мікропруденційному нагляді макроекономічні умови розглядаються як екзогенний чинник. Він ґрунтується на мікропруденційних індикаторах і охоплює визначені граничні інтервали їх шкал і критерії за дуже низьким, низьким, середнім, високим і дуже високим рівнями залежно від ризиків страховиків, які застосовуються для оцінки стресостійкості страхових компаній [7, с. 4]. Таким чином, макропруденційна політика відрізняється від мікропруденційного нагляду в аналізі

стійкості страхового ринку, який відбувається на агрегованому рівні, а не на рівні окремих фінансових установ; до уваги приймається увесь страховий ринок, а не тільки страхові компанії [6]. У сучасних умовах актуарії є складовою частиною системи пруденційного нагляду, їх діяльність має бути сертифікована та повинна включати складання та подання до Нацкомфінпослуг обов'язкового щорічного актуарного звіту щодо оцінки страхового портфелю, тарифної політики та політики формування резервів, достатності капіталу та платоспроможності, інвестиційної політики, аналізу ризиків та механізмів управління ними, результатів стрес-тестування тощо. Актуарій має інформувати правління страховика, а також Нацкомфінпослуг, про виявлення фактів, які б вказували на злочин чи порушення положень законодавства з зазначених питань. Разом з тим, для встановлення мотивації адекватності діяльності актуарія необхідно запровадити його персональну професійну відповідальність.

Відповідно до Стратегія реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012-2017 роки пріоритетним завданням діяльності фінансових установ є підвищення довіри споживачів до ринків фінансових послуг, зокрема страхових компаній [11]. Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів, наділена відповідними повноваженнями щодо забезпечення захисту прав споживачів усіх видів продукції та послуг, у тому числі страхових. Удосконалення системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг позитивно вплине на загальну економічну ситуацію у державі, оскільки відновлення довіри до фінансових установ сприятиме залученню до фінансового сектору заощаджень населення, а належне використання його можливостей для задоволення соціальних потреб громадян (насамперед шляхом застосування механізмів страхової медицини та недержавного пенсійного забезпечення) – зменшенню навантаження на державні фінанси, що дасть можливість спрямовувати вивільнені ресурси на виконання завдань економічного розвитку.

Висновки і пропозиції. 1. Аналіз нормативно-правової бази країн ЄС показує, що Європейським співтовариством на сьогодні створено еталон регулювання страхового ринку за такими напрямками: страхові послуги, страхове посередництво, страховий нагляд, захист прав споживачів, ліквідація страхових компаній та їх платоспроможність.

2. Пруденційний нагляд на страхових ринках Євросоюзу здійснюється на двох рівнях: макроекономічному – з метою підтримки стабільності фінансової системи і зниження системних ризиків; мікроекономічному – регулювання діяльності страхових компаній на індивідуальній основі.

3. Основними досягненнями України на шляху євроінтеграції у сфері пруденційного нагляду на страховому ринку слід визнати: прийняття програмних документів на рівні національного регулятора, започаткування розрахунку пруденційних нормативів на основі Директиви ЄС щодо

капіталу, проведення стрес-тестування діяльності страхових компаній.

4. Подальше удосконалення пруденційного нагляду на страховому ринку України пов'язано з розмежуванням його інструментів на макро- і мікрорівнях, налагодженням ефективних комунікацій між Національною комісією з регулювання

ринків фінансових послуг і актуаріями, а також залученням до цієї системи Державної інспекції України з питань захисту прав споживачів.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці рекомендацій із організації мікропруденційного нагляду за страховими компаніями України на індивідуальній основі.

Список літератури:

1. Державне регулювання страхової діяльності у країнах ЄС / А. О. Дегтяр, Р. Г. Соболев // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. – 2014. – Вип. 1. – С. 12-18.
2. Залетов О. М. Прояви регуляторного захоплення на страховому ринку / О. М. Залетов // Фінанси, облік і аудит. – 2014. – Вип. 1. – С. 47-56.
3. Балдич Н. Інституційні основи європейської системи регулювання та нагляду за фінансовими ринками / Н. Балдич // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2012. – Вип. 4. – С. 148-155.
4. Адамик Б. Інституційна організація державного регулювання банківської діяльності / Б. Адамик // Галицький економічний вісник. – 2013. – № 4 (43). – С. 97-103.
5. Адамик Б. П. Особливості інституційної організації державного регулювання діяльності банків в Україні / Б. П. Адамик // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. – Том 14. – № 2. – С. 6-11.
6. Коваленко В. В. Концептуальні засади макропруденційного нагляду та регулювання банківської діяльності [Електронний ресурс] / В. В. Коваленко, Б. А. Дадашев // Ефективна економіка. – 2012. – № 4. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1074>
7. Ачкасова С. А. Оцінка стресостійкості страхових компаній: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец.: 08.00.08 – «Гроші, фінанси і кредит» / С. А. Ачкасова; Харківський національний економічний університет. – Х., 2013. – 23 с.
8. Залетов О. М. Макропруденційний нагляд та регулювання страхового ринку / О. М. Залетов // Фінансовий простір. – 2014. – № 1. – С. 68-71.
9. Директиви ЄС по страхованню [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.znay.ru/law/eec/>
10. Про затвердження Концепції запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами та Програми розвитку системи пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами: Розпорядження Державної комісії з регулювання фінансових послуг України від 15.07.2010 р. № 585 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pension.kiev.ua/files/fsr_concept_prudential_supervision_n585_15jul2010.pdf
11. Про схвалення Стратегії реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012-2017 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.10.2012 р. № 867-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/867-2012-%D1%80>

Слободянюк О.В.

Одесский торгово-экономический институт

Киевского национального торгово-экономического университета

ПРУДЕНЦИАЛЬНЫЙ НАДЗОР НА СТРАХОВОМ РЫНКЕ: ЕВРОПЕЙСКАЯ ПРАКТИКА И ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ ОПЫТ

Аннотация

Доказано, что особенности деятельности страховщиков, как финансовых посредников, обуславливают необходимость пруденционного надзора на двух уровнях: макроэкономическом – с целью поддержки стабильности финансовой системы и снижения системных рисков; микроэкономическом – регулирование деятельности страховых компаний на индивидуальной основе. Показано, что Европейским сообществом на сегодня создан эталон регулирования страхового рынка по таким направлениям: страховые услуги, страховое посредничество, страховой надзор, защита прав потребителей, ликвидация страховых компаний и их платежеспособность. Сделан вывод, что основными достижениями Украины на пути евроинтеграции в сфере пруденционного надзора на страховом рынке следует признать: принятие программных документов на уровне национального регулятора, начало расчета пруденционных нормативов на основе Директивы ЕС относительно капитала, проведение стресс-тестирования деятельности страховых компаний. Доказано, что дальнейшее усовершенствование пруденционного надзора на страховом рынке Украины связано с разграничением его инструментов на макро- и микро- уровнях, налаживанием эффективных коммуникаций между национальным регулятором и актуариями, а также усилением защиты прав потребителей страховых услуг.

Ключевые слова: пруденциальный надзор, страховой рынок, европейская практика, отечественный опыт, регулятор, потребители страховых услуг.

Slobodyanyuk O.V.

Odessa Trade and Economic Institute
of Kyiv National University of Trade and Economics

PRUDENTIAL SUPERVISION IN THE INSURANCE MARKET: EUROPEAN PRACTICE AND NATIONAL EXPERIENCE

Summary

It is proved that the characteristics of insurers as financial intermediaries, necessitating prudential supervision on two levels: macro – to support financial system stability and reduce systemic risks; micro – regulation of insurance companies on an individual basis. It is shown that the European Community has established a standard for regulation of the insurance market in the following areas: insurance services, insurance intermediation, insurance supervision, consumer protection, the elimination of insurance companies and their ability to pay. It is concluded that the main achievements of Ukraine towards European integration in the area of prudential supervision in the insurance market should be recognized: the adoption of policy documents at national regulator, the launch of calculating prudential standards based on EU directive on capital stress testing of insurance companies. Proved that further improve prudential supervision in the insurance market of Ukraine due to the separation of its tools at the macro and micro levels, establishing effective communication between national regulators and actuaries, as well as strengthening consumer protection insurance.

Keywords: prudential supervision, insurance market, major concerns and domestic experience, the regulator, the consumers of insurance services.